

'भूमि आयोगले लगत उठाउन किन ढिलो ?'

विर्तामोड, जेठ ७। भाषा

विर्तामोडका भूमीहीन तथा
सुकृम्बासीले आफूहरूलाई हटाएको
ठाउँमा भू-मार्फायाले महल
ठड्याएकमा आपत्ति जनाएका छन्।

तेका (माओवादी केन्द्र) विर्तामोड
नगर कमिटीले आयोजना गरेको
भूमीहीन सुकृम्बासी समस्या, चूनौरात
समाधान विषयक अन्तर्काया
उनीहरूले गरिय, निमुखा सुकृम्बासी
हटाएकमा गुनासो गरेका हन्।

कायंकमको सहभागी रमेश मुर्मुले
राष्ट्रिय भूमि आयोगका सदस्यलाई
विर्तामोड नगर क्षेत्रभित्रको सुकृम्बासी
सम्बन्धी कार्य प्रयत्नितारे जिज्ञासा
राखे। उनले जिल्लाका अध्ययनालिकामा
काम गर्न र लगत उठाउन ढिलो किन
? गरेको जनाउदै प्रश्न गरे।

अर्का सहभागी विर्तामोड-१० का
मानवहारु थ्रेष्टले सुकृम्बासीलाई
नगरहारी बनाइदिन आयोगका
सदस्यलाई आगह गरे। पूर्व-पश्चिम
रेलमार्गले थ्रेष्ट सुकृम्बासीको
उठावास हुनलागको जनाउदै उनले

पत्रकारको ...

बनाउनुपर्ने, श्रमजीवी पत्रकार सम्बन्धी
एन. २०५१ (परिवेस शशोथन २०८०) ले
तेका सेवा, सुविधा उपलब्ध नगराउने
सञ्चार प्रतिष्ठानलाई सरकारबाट प्राप्त
हुने सम्पूर्ण सेवा, सुविधा रोकेने प्रावधान
अनिवार्य राख्नुपर्ने पनि सिफारिसमा
उल्लेख गरेको छ।

चिन्ता व्यक्त गरे।

मुशाङ्काले लाग्ने हामीसँग धनीपुर्जा
छैन- उनले भने- घरबास वै उड्ने
अवस्था छ, धनीपुर्जा छैन, हामी
उठावास हुने भयो। कम्युनिस्ट पार्टीले
सर्वहाराको पक्षमा काम गर्न भने गरिए
पनि विर्तामोड नगरपालिकाका प्रमुख र
उपप्रमुख द्वारे जना कम्युनिस्ट भए पनि
सुकृम्बासीको समस्या समाधानमा चाहो
नदैएको उनको गुनासो छ।

सहभागीको प्रश्नको जवाब दिई
राष्ट्रिय भूमि आयोग भाषापाक सदस्य
सान्केतिकमार लामाले विर्तामोड
नगरपालिकाका आयोगमा सुकृम्बासीको
सम्बन्धी कार्य प्रयत्नितारे जिज्ञासा
राखे। उनले जिल्लाका अध्ययनालिकामा
काम गर्न र लगत उठाउन ढिलो किन
? गरेको जनाउदै प्रश्न गरे।

अर्का सहभागी विर्तामोड-१० का
मानवहारु थ्रेष्टले सुकृम्बासीलाई
नगरहारी बनाइदिन आयोगका
सदस्यलाई आगह गरे। पूर्व-पश्चिम
रेलमार्गले थ्रेष्ट सुकृम्बासीको
उठावास हुनलागको जनाउदै उनले

पत्रकारको ...

बनाउनुपर्ने, श्रमजीवी पत्रकार सम्बन्धी
एन. २०५१ (परिवेस शशोथन २०८०) ले
तेका सेवा, सुविधा उपलब्ध नगराउने
सञ्चार प्रतिष्ठानलाई सरकारबाट प्राप्त
हुने सम्पूर्ण सेवा, सुविधा रोकेने प्रावधान
अनिवार्य राख्नुपर्ने पनि सिफारिसमा
उल्लेख गरेको छ।

**माइग्रेसन
स्टिफिकेट हरायो**

कमल गाउँपालिका-३ केर्कावाट दमक
जाने कमलमा मिति २०८०/०१/१७ गतेका
दिन मेरो निम्न विवरण भएको माइग्रेसन
स्टिफिकेट हराएको हुँदा भेटनुहोने
महानुभावले नजिकको प्रहरी कार्यालय वा
निम्न ठेगानामा बुझाईदिनहुन हार्दिक अनुरोध
गर्दछ।

नाम : सप्तीका पोखेल

ठेगाना : चुलाचुली गाउँपालिका-१,
इलाम, सम्पर्क: १२८००५०५०४९

कला : १२, अध्ययन गरेको विवालय :

वडुल्लायण्ड वोर्डिङ सेकेन्डरी स्कूल,

कमल-३ (भाषा)

प्रथमपटक प्रकाशित मिति : २०८००१०७

संरक्षणमा सामुहिक पहल

अंग्रेजी क्यालेपडर अनुसार २२ मे २०२३का दिन आज विश्वभर जैविक विविधता दिवस मनाउने गरिन्दूँ। सन् १९६८को मे २२ मा ब्राजिलको राजधानी रियो द जेनेरियोमा भएको पृथ्वी शिखर सम्मेलनले जैविक विविधता महासंघिय अदि बढाउने निर्णय गरेको थियो । त्यही निर्णयका आधारमा यो दिनलाई जैविक विविधता दिवसका रूपमा मनाउने अन्यास हुँदै सन् २००० डिसेम्बर २२मा बसेको संयुक्त राष्ट्रसंघको महासभाले अन्तर्राष्ट्रिय जैविक विविधता दिवसका रूपमा मनाउने घोषणा गरेको थियो ।

जैवित प्राणी तथा वनस्पतिमा भएको भिन्नतालाई जैविक विविधता भनिएको छ । यस अनुसार पृथ्वीमा भएका करोडौं जीवात्मा कर्ति सूक्ष्म र कर्ति अति सुक्ष्म, चुराचुराङी, मानिसदेखि विभिन्न भूगोलमा रहेका वनस्पतिहरू जो जल, जमिन र अकाशमा छन् तिको फरकपनले यो पृथ्वीलाई सुरक्षित गरेको छ । पृथ्वी तथा आकाशमा रहेका सम्पूर्ण जीव तथा वनस्पतिको अस्तित्व स्वीकार गर्दै यो विविधताको संरक्षण गर्न जरूरी छ । बैज्ञानिकले पृथ्वीमा सतासी लाख प्रजाति रहेको अनुमान गरेका छन् । यस बाहेक अनेक सूक्ष्मदेखि स्थल वनस्पतिहरू र मानव लगायतका जीवहरू अन्तरसम्बन्धित छन् । त्यसैले कुनै पनि प्रजातिको विलयको असर अर्को कुनै प्रजातिमा पर्दै भन्ने विसर्जन हुँदैन ।

पछिल्लो समय मानिसकै कारण जैविक विविधता नष्ट हुँदै जाँदैछ । प्राकृतिक स्रोतको दोहन, बद्दो शहरीकरण, मिचाहा प्रजातिको प्रवेश, वनको विनाश, जैरकालूनी शिकार तथा तस्करी, आगलामी र बद्दो प्रदूषणले जलवायु परिवर्तन भई जैविक विविधतामा संकट उत्पन्न हुन थालेको विज्ञहरूले बताउन थालेको छन् । जैविक विविधता मानव जीवन र अस्तित्वको आधार हो भन्ने विसियाँ भने यो पृथ्वी बासयोग्य हुने छैन । यसका लागि वातावरणीय सन्तुलन, पानीको शुद्धीकरण, प्रदूषण नियन्त्रण, प्राणवायु उत्पादन, कार्बन सउचिति, भूविनाशप्रति मानव मात्रको संचरता आवश्यक छ ।

एकातिर जलवायु परिवर्तनका कारण प्राणी तथा वनस्पतिका लागि वातावरणीय प्रतिक्रिया बढाईदै अर्कातिर बासस्थानको विनाश र प्राकृतिक स्रोत साधनको दोहनले जैविक विविधता संकटमा पद्धैछ । कैयौं प्रकारका जीवात्माहरू यही कारण लोप हुन लागेका छन् । यस्तोमा विश्वकै जीवल जैविक विविधताको संग्रहालय भित्रिए नेपालको बेगै विशिष्टता छ । जैविक विविधतामा एशियामा ११४०० र विश्वमा २५४०० स्थानमा रहेको नेपालमा यहाँका बन जंगल, जलक्षेत्र तथा हिमाल र पहाडी भूभागलाई सुरक्षित राख्न हाम्रो पहिलो कर्तव्य हुनुपर्दै । प्रकृतिलाई ईश्वर मान्ने नेपाली परम्पराले नियन्त्रित स्रोत र साधनमध्य अपनात्मको बोध हुनुपर्दै । यसका लागि व्यक्तिगत, सामुदायिक, क्षेत्रीय, राष्ट्रिय तथा विश्वव्यापी पहल हुनुपर्दै ।

घृणायुक्त अभिव्यक्तिको अतृपता : नेपाली राजनीतिको महारोग

तिर्थराज खरेल

जब शिष्टता संकिन्छ, सम्यता लोप हुन्छ र विवेकले काम गर्न छोड्न, तब अशिष्टता, अस्यम्यता, गाली र आकोशको राज शुरू हुन्छ । नेपाली राजनीतिमा गालीगलौचोको व्यापकता छ, नेताहरूको चरम घृणायुक्त अभिव्यक्तिका कारण राजनीति विट्लो छ, राजनीतिमा आउन चाहने नवीन पुस्तकाका लागि निराशलादो परिस्थिति छ । सबै जसो दलका सिद्धान्त केही छ जस्तो देखिन्दैन, जब उच्च पदस्थ नेता नै तल्लो स्तरका अभिव्यक्तिमा आफ्नो अनुहार हेर्दैन, ऐनामा सम्झको अस्तित्व आफूलाई । हाम्रा नेताहरूले विरोधी र विपक्षीलाई गरेका घृणायुक्त गाली-गलौचालाई शब्दमा उतार्न संकिन्न । ससारका अन्य देशमा यस्तो हुँदैन भन्ने होइन । तर, अभिव्यक्तिमा यो स्तरको अश्लीलता, भभापन र अमर्यादा कमै मुलुकमा पाइन्छ ।

भारत लागायतका दर्शक एसीयाका अन्य मुलुकमा पनि राजनीतिमा गाली-गलौच छाप्ट हुँदै राजनीति नै लजित भएको अनुभव गर्न संकिन्छ । जब नेताहरू उद्देश्यविहीन बच्छन्, राष्ट्रिय मुद्रामा निजी स्वार्थका लागि भावनात्मक हिसाले प्रस्तुत हुन थाल्न र कसैप्रति रिस र प्रतिशोधको भावना पोखन थाल्न, तब आफ्ना भनाइलाई पुष्टि गर्न तथानमा गालीगलौचमा उत्रन्दैन । वास्तवमा गालीगलौचोकुरूप मानिसिकताको उपजर र मानिसिक दरिद्रताको चरम नमुना हो । शान्तिलूपूर्ण, समावेशी र न्यायपूर्ण समाज स्थापना गर्ने गालीगलौच र अशिष्ट अभिव्यक्तिले कुनै भूमिका खेल्दैनन् । गालीगलौचमा उतने मानिस केही समय केही पिछलगुरु र अनुयायीका सामूलोकप्रिय बन्ना, तर त्यसीले मानिस सानासक रूपमा कमजोर नै हुन्छ ।

नेपाली राजनीतिमा गाली गर्दा लच्छेदार सैद्धान्तिक शब्द र वाक्यांश प्रयोग गर्ने त पुरानै रोग हो । कम्प्युनिस्ट गाली साहित्यमा सैबैभन्ना अगाडि छन् । कम्प्युनिस्ट मात्र होइन, भेरथारको मात्र कुरा सबै नेता गालीलाई नै राजनीतिको अचुक अस्र मान्दैन् । उग वामपन्थी, विस्तारवादी, दक्षिणपन्थी, अराजकतावादी, विस्तरनावादी, मार्कें, मसाले, मण्डल, दरबारिया, भारतप्रस्त, चीनप्रस्त, अमेरिकी जासूस, अराका एजेन्ट, मध्यपन्थी, संशोधनावादी, जडस्त्रवादी, वासावादी, अपार्टिय तत्व अदि जस्ता शब्द र शब्दावली प्रयोग गर्ने विरोधीलाई गाली गर्ने कुरा त नेपालमा नेपाली कागेस र नेपाल कर्यानुसर पार्टी स्थापनाकालोदेखि नै हुँदै आएका छन् ।

भारतीय दलाल, कोशी बेच्ने, गण्डकी बेच्ने, महाकाली-टनकपुर बेच्ने, प्रजातन्त्रवादी बेच्ने, भोलुम विनाशको बेच्ने, एसएमएस सेवा र अराको अभिव्यक्ति अपार्टिय तत्व अदि जस्ता शब्दावली विरोधीलाई गाली गर्ने क्रममा अभिव्यक्त हुने गरेका छन् । आफ्नो भाषणलाई तुच्छताको चरम नमूनाका रूपमा प्रस्तुत गर्दै व्यक्तिकेन्द्रित घृणा र आक्रोशजन्य गालीमा

पनि नेपाली नेताहरू उत्रिने गरेका छन् । यसले निश्चय तै नीतिमा सर्वश्रेष्ठ मानिएको राजनीतिमा वैचारिक टाटपल्टाई देखिन्दै भने नया पुस्तका राजनीतिप्रति वित्ताणा जन्मने वा नेताकै बोली टिन्ने र गालीगलौच तथा अशिष्टताको निरन्तरता हुने सम्भावना बढेर जान्छ । आफू र आफ्नो पुस्ता मात्र होइन, नयाँ पुस्ता पनि विटोलिने सम्भावना बढेर गएको छ ।

नया जन्मका नेताहरू पनि शान्त, शालीन, भद्र, जागत, शिष्ट हुनुको साटो पुराना र पाका मानिएको युसो, हाती हिंड्रा भरेको धुतो आदि जस्ता आकाश, गाली र तुच्छ शब्द पनि सामाच बन्दै गएका छन् । मानव अधिकार शब्द, र अभिव्यक्ति फर्सी, अगुल्टोबाट भरेको खारानी, उप्रिन नसकेको युसो, हाती हिंड्रा भरेको धुतो आदि जस्ता आकाशमा गालीगलौच तथा अभिव्यक्तिको युसो, जिन्हालाई ठीक ढंगले ग्रहण नगर्दा यी समस्या आएकोमा कैनै शंका छैन । आउंदो पुस्तालाई मानव अधिकार शिक्षा र सामाजिक तथा बढेर गालीलाई आत्मसामा गर्न्छ ।

कुहिएर फरेको पात, कुपात, हारियो सांप, कुहिएको

फर्सी, अगुल्टोबाट भरेको खारानी, उप्रिन नसकेको

युसो, हाती हिंड्रा भरेको धुतो आदि जस्ता आकाशमा गालीगलौच तथा अभिव्यक्तिको युसो, जिन्हालाई ठीक ढंगले ग्रहण नगर्दा यी समस्या आएकोमा कैनै शंका छैन । आउंदो पुस्तालाई मानव अधिकार शिक्षा र सामाजिक तथा बढेर गालीलाई आत्मसामा गर्न्छ ।

पटक-पटक इतिहासिले प्रमाणित गरेको छ- ठूला-

स्तुला-ठूलसंहार र सामूहिक अत्याचारहरू घाणाका

शब्दहरू बाटे शुरू हुन्छन् । तुम्हाले राजनीतिका जातीय, आर्थिक धूम्रपात्रको वृद्धिलाई ठीक ढंगले ग्रहण नगर्दा यी समस्या आएकोमा कैनै शंका छैन । आउंदो पुस्तालाई मानव अधिकार शिक्षा र सामाजिक तथा बढेर गालीलाई आत्मसामा गर्न्छ ।

पटक-पटक इतिहासिले प्रमाणित गरेको छ- ठूला-

स्तुला-ठूलसंहार र सामूहिक अत्याचारहरू घाणाका

शब्दहरू बाटे शुरू हुन्छन् । तुम्हाले राजनीतिका जातीय, आर्थिक धूम्रपात्रको वृद्धिलाई ठीक ढंगले ग्रहण नगर्दा यी समस्या आएकोमा कैनै शंका छैन । आउंदो पुस्तालाई मानव अधिकार शिक्षा र सामाजिक तथा बढेर गालीलाई आत्मसामा गर्न्छ ।

पटक-पटक इतिहासिले प्रमाणित गरेको छ- ठूला-

स्तुला-ठूलसंहार र सामूहिक अत्याचारहरू घाणाका

शब्दहरू बाटे शुरू हुन्छन् । तुम्हाले राजनीतिका जातीय, आर्थिक धूम्रपात्रको वृद्धिलाई ठीक ढंगले ग्रहण नगर्दा यी समस्या आएकोमा कैनै शंका छैन । आउंदो पुस्तालाई मानव अधिकार शिक्षा र सामाजिक तथा बढेर गालीलाई आत्मसामा गर्न्छ ।

पटक-पटक इतिहासिले प्रमाणित गरेको छ- ठूला-

स्तुला-ठूलसंहार र सामूहिक अत्याचारहरू घाणाका

